

elkkwartaal

uitgegeven door de Evangelisch-Lutherse synode | jaargang 20, nr. 4 | december 2020

Luctor et Emergo: luthers Zeeland blijft standvastig
Nijmegen gedenkt vrijheid in de uitoefening van godsdienst
Verkiezingen evangelisch-lutherse synode: de kandidaten

Om te beginnen...

Ooit was er een tijd dat vrijheid in de uitoefening van godsdienst bevochten moest worden; waarin de overheid kerkenraden verbood en lutherse predikanten de stad uitzette; een tijd waarin de Nederduitse Gereformeerde kerk de enige openbare religie was. Hoe moeilijk het lutheranen werd gemaakt was afhankelijk van de houding van hun predikanten en kerkenraad. Zo was de situatie rond 1670 ook in luthers Nijmegen, dat zich sterk maakte voor het recht op vrije godsdienstuitoefening (pag. 19).

Zie nu, hoe lutheranen dat 'vanzelfsprekende' recht koesteren, beoefenen, behouden en uitdragen. Ook ten dienste van het 'geheel van de Protestantse Kerk'. Een landelijk luthers adviesorgaan met inbreng voor die hele kerk? In 1670 natuurlijk ondenkbaar.

En nu staan 24 lutherse kandidaten klaar zich te laten kiezen voor de nieuwe evangelisch-lutherse synode. Die elke vier jaar opnieuw wordt samengesteld om het actuele én traditiegerichte lutherse werk te vertegenwoordigen. In dat belang en vanuit hun eigen achtergrond stellen de kandidaten zich aan u voor. Met het oog op weer een sterke synode die werkt en denkt namens ons luthers gezamenlijk en verbindend belang.

In deze grillige tijd met zoveel gevoelige beperkingen kwam desondanks, of juist dankzij, ook ruimte voor nieuwe initiatieven - wederzijds en gemeentelijk inspirerend. Daarvoor en tijd volgend, wenst de redactie van *elkkwartaal* u een bemoedigende en gezegende Kerst.

Alma Evenhuis

Inhoud

Meditatie: Juichen en huilen	3	Katern synodeverkiezingen	11
Oude liefde roest niet, Willemijn Jonkers	4	Luthers Nijmegen	19
Ondertussen bij de LWF	5	LWF-bijeenkomst 'conviviality'	21
Vrede, Vrede, maar ... is er wel vrede?	6	Luthers Zeeland	22
Luthers erfgoed	8	Krskraskort	24
Woord & Visie: Immanuel	10	Uit de synode	27

Colofon

Elkkwartaal verschijnt vier keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan degenen die ingeschreven staan in het register van Evangelisch-Lutherse leden in de Protestantse Kerk in Nederland.

Overname van artikelen en foto's is toegestaan na overleg met de redactie en met vermelding van de uitgave van Elkkwartaal en vermelding van auteur en/of fotograaf.

Redactie

Alma Evenhuis (hoofdredacteur),
Ingeborg Kriegsman (beeld & techniek),
vacant (voorzitter),
Femke Akerboom-Beekman,
Leonie Crom-Wagenaar,
Joren Reichel,
Karin Timmerman

Redactieadres:

Redactie Elkkwartaal
p/a Lingedijk 207
4163 LK Oosterwijk
redactie.elkkwartaal@gmail.com

Kopij volgend nummer

Inleveren voor 11 februari 2021
bij redactie.elkkwartaal@gmail.com

Giften

U kunt Elkkwartaal financieel steunen via NL36INGB0002203600 t.n.v. PKN inzake Elkkwartaal o.v.v. gift Elkkwartaal. De Protestantse Kerk heeft een ANBI-status.

Adreswijzigingen of klachten over bezorging

Als u lid bent van een evangelisch-lutherse gemeente: bij uw kerkenraad. Als u alleen bent ingeschreven in het landelijke lutherse ledenbestand óf wanneer u geen lutheraan bent via de abonneringsadministratie.

Abonnementenadministratie

Dienstenorganisatie Protestantse Kerk in Nederland, Postbus 8504, 3503 RM Utrecht, e-mail: abonnementen@protestantsekerk.nl, telefoon (030) 880 18 80.

Productie

Afdeling Communicatie en Fondsenwerving
Protestantse Kerk in Nederland.
ISSN 1569-6316

Website

Dit nummer en vorige nummers zijn te raadplegen op protestantsekerk.nl/elkkwartaal.

Grafische verzorging

Ladenius Communicatie (vormgeving),
De Groot Drukkerij (drukwerk).

Bij de voorpagina

(foto: Ingeborg Kriegsman)

Meditatie

Juichen en huilen in het geestelijk midden op basis van Ezra 3, 10-13

Er was de laatste tijd veel te doen over de kerkgang. Het voorval in Staphorst - met meer dan 600 zingende mensen in een kerk - zorgde ervoor dat wij in de kerk met maximaal 30 mensen mochten komen. Inmiddels is dat weer teruggedraaid want kerken hebben een uitzonderingspositie en dat heeft weer te maken met het recht op godsdienst-vrijheid. De vraag is of wij als kerken van dit recht gebruik kunnen maken of dat ons bescheidenheid past, uit solidariteit met de samenleving.

Sinds het uitbreken van de coronacrisis is de kerkgang drastisch veranderd. We raakten gewend aan online-vieringen; de kerkdienst werd een product om thuis te consumeren - de huiskamer heeft de plek van de kerk ingenomen. Voor sommigen is het de vraag of ze ooit weer terug zullen komen. 'Naar de kerk gaan is een gewoonte, niet naar de kerk gaan ook', zei iemand laatst. Tegelijk is er een groot verlangen naar vroeger; velen missen het zingen en de gemeenschap.

Het boek Ezra vraagt: wat is onze gemeenschap waard? Hoe belangrijk is het om een geestelijk centrum te hebben, een midden, in ruimte en tijd? Kun je als mens wel zonder? En hoe kun je juist nu de verbinding met God en de ander vasthouden? Om ons heen kraakt en piept de samenleving in haar voegen. Wat in jaren is opgebouwd breekt af bij de vingers. Kortere lontjes, scherpere tegenstellingen en met een sociaal-economische achterstand treft corona je nog harder. Ezra leert ons hoe heilzaam het is als ons leven een geestelijk midden heeft. Dat er zonder heilige plek geen leven mogelijk is. Juist nu moet de kerk open blijven; het is ondenkbaar dat we stoppen met vieringen, de lofzang onderbreken, geen brood en wijn meer delen. Dit hebben we juist nodig, om de crisis te doorstaan.

Ezra vertelt over een viering bij het altaar op de oude fundamenten van de tempel; op die brokstukken van het verleden wordt het Looftentenfeest gevierd - later, na voltooiing van de tempel, is er het paasfeest. Het verhaal vervolgt met de bouw van de nieuwe tempel; de priesters

hebben trompetten bij zich, de Levieten loven de Heer met cimbalen. Ze zingen de psalmen van David, in beurtzang. Ontroerend is hier dat er niet alleen gejubel en gejuich is maar dat er ook gehuild wordt, door hen die de eerste tempel nog hadden gezien. Verdriet om het verleden gaat samen met het gejuich om de toekomst. De klaagzang om wat verloren ging voegt zich met optimisme en vertrouwen in wat komt. Dat is liturgie bij uitstek - het is kyrie én gloria.

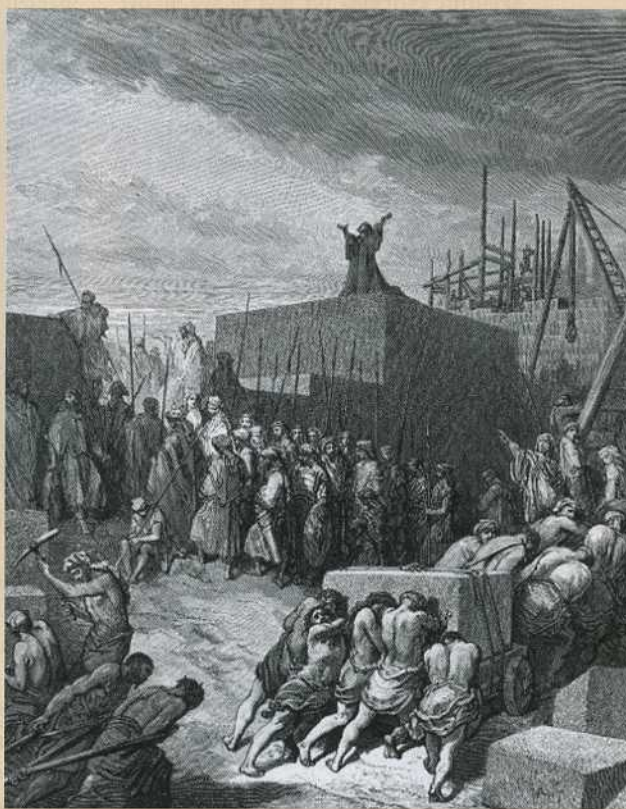
In de tempel moet geweend en geklaagd worden; vreugde en verdriet hoeven niet tegen elkaar uitgespeeld worden. Hier, in dit huis van God, is ruimte voor moed en wanhoop - voor tranen en blijdschap. Is dat niet een bevrijdende gedachte?

De herbouw van de tempel roept overigens ook tegenstand op; er wordt geklaagd en nauwelijks is de eerste steen gelegd of een blokkade volgt. Een herkenbare reflex. Gunnen wij de ander hun godshuis? Denk aan de boze berichten op Twitter over kerken die wel open mogen blijven en cafés niet. Ezra vervolgt: er wordt een bouwstop opgelegd door de koning. En dan ... staan Haggai en Zacharia op om te profeteren ten gunste van de herbouw, als geestelijk centrum voor de terugge-

keerde ballingen. Dat profetisch commentaar bij hun tijd geldt ook nu; ons leven heeft een geestelijk centrum nodig, een baken in de tijd. Om stil te staan bij wie je bent en kunt zijn in Gods ogen. Als markering in de momenten van opbouw en herstel.

Vier de feesten van de kerkelijke kalender. Het is heilzaam. Blijf verlangen naar de tempel - ook al lijkt die in deze tijd niet meer dan een altaar op een ruïne. Huil om wat niet meer is, spreek uit wie je mist in dit huis - de jongeren (die er vroeger wel waren), de mensen (die niet meer terug zijn gekomen). En tegelijk: houd de lofzang gaande. God zal dit huis herbouwen, op de brokstukken en puinhopen van deze wereld.

Maarten Diepenbroek, predikant ELG Woerden

Herbouw van de tempel in Jeruzalem (Gustave Doré)

Oude liefde roest niet

'Het warme lutherse voelt als thuiskomen', aldus Willemijn Jonkers

Sinds 6 september van dit jaar is dominee Willemijn Jonkers predikant bij Brandpunt Luthers Zuidoost in Amsterdam. De lutherse gemeente kerkt in gebouw De Nieuwe Stad, dat in handen is van vijf eigenaren, waaronder de Evangelisch-Lutherse Gemeente Amsterdam. Er is een grote diversiteit aan denominaties en culturen in de wijk Zuidoost; alleen al in De Nieuwe Stad houden vijftien kerkgenootschappen hun diensten. De lutherse kerk kent veel leden van Surinaamse afkomst en is een warme, levendige en dynamische gemeenschap.

"Het waren vooral de bijbelverhalen", antwoordt Willemijn Jonkers op de vraag waarom theologie een aantrekkelijke studie voor haar was. "Toen ik een studiekeuze moest maken was er op de open dagen niet veel aandacht voor theologie, maar met twee ouders als theoloog en een remonstrantse 'geloven light'-opvoeding voelde ik mij bij theologie erg prettig."

Je kunt je geleid voelen

Net zo belangrijk als het vorm en inhoud geven aan zingeving en aan de kerk als plek in de samenleving, is voor haar de praktische beoefening van spiritualiteit; het samenzijn en samen zijn, het omkijken naar elkaar, het zingen met elkaar, en vooral het 'goddelijke leren ervaren'. Naast haar academische theologiestudie deed zij daarom ook een opleiding in psychospirituele geneeswijzen, waar zij leerde hoe je vanuit een holistische invalshoek met behulp van healing, reading en het contact maken met je chakra's mensen kunt helpen hun persoonlijke verhaal en de context van gebeurtenissen in hun leven een plek te laten krijgen. "Dan wil het nog niet zeggen dat je alles kunt duiden", zegt Jonkers, "maar je kunt je geleid voelen. Mijn werk gaat over transformatie, over bewustzijn krijgen en daarmee keuzes maken in wat je wel en niet wilt doen."

Intuïtieve afstemming

Naast haar werk als predikant is ze al twintig jaar werkzaam in haar praktijk InRitual, waar zij haar ervaring en inzichten vanuit diverse invalshoeken samenbrengt en mensen begeleidt.

Daarbij kan het gaan om theologische en geestelijke verzorging, maar ook om training en coaching en het gebruikmaken van rituelen. "Intuïtieve afstemming is daarbij van belang: er zijn geen pasklare antwoorden die voor alle mensen gelden. Het is maatwerk, en het maakt dan geen verschil of je een reading doet met een cliënt of pastorale hulp verleent: een goede pastor stemt ook af op de degene met een hulpvraag. In het (aan)voelen wat de ander bedoelt zit het antwoord; het rolt uit je mond. Je weet wat je moet zeggen tegen iemand die bemoediging, troost of raad nodig heeft."

Inzegening door Andreas Wöhle

Niet altijd ging dat makkelijk. "Vroeger werd ik er soms bijna om verketterd", geeft Jonkers toe. "Maar de laatste jaren komt er meer openheid en voel ik mij thuis in een omgeving waar ik hiermee betekenis kan hebben." In de reguliere diensten probeert Jonkers zoveel mogelijk aan te sluiten bij de betekenis van vieren in het leven.

Willemijn Jonkers

Voor de oogstdienst van 25 oktober werden vruchten als symbool voor de rijkdom van de aarde in de kerk gelegd en was er aandacht voor individuele verhalen over wat je in de afgelopen week mocht ontvangen. Het past bij de wijze waarop in Zuidoost vormgegeven wordt aan een dienst: direct en betekenisvol.

Denken in overvloed, niet in beperking

De keuze voor het lutherse was voor Jonker niet moeilijk: het grootste deel van haar werkervaring deed ze op in een lutherse kerk. Ze was vicaris bij Wonno Bleij in de Johanneskapel in Amstelveen. Haar vorige gemeente was een verzameling van diverse denominaties, waar zij het ook heel prettig had. Toch voelt de warmte van de lutherse hartelijkheid, die zij al in haar sollicitatietraject ervaarde, als thuiskomen. "Oude liefde roest niet", lacht ze. Ook de samenstelling van de Zuidoost-gemeente spreekt

